

Politika ali kultura?

Naš zamejski prostor je že od nekdanj označevala osnovna raznolikost idej. S tem pa tudi idealov, ciljev, smotrov in konsekventno dejanskega nastopanja navznoter in navzven — v odnosu med manjšinskimi stvarnostmi samimi in v onem z večinskimi narodom; posebej pa še v razmerju do matičnega naroda in politike, ki jo je le-ta vodil ali jo sedaj prenavlja in postavlja na nove osnove. Raznolikost in pluralnost je gotovo sama na sebi zdrava in potrebna, saj bi brez te ne mogli govoriti o pravi demokraciji. Prav gotovo, da se zlasti v politiki in kulturi najbolj kaže pomen te raznolikosti (za Maritaina pluralistična družba v svoji organski enotnosti združuje raznolikost skupin in socialnih struktur, ki utelešujejo pozitivne svoboščine), saj se prav na ta način najbolj odraža bistvena pestrost neke socialne skupnosti.

Ne homo tu analizirali zgodovinskega nastanka in razvoja v prej omenjeni dialektiki, ali bolje, v konkretnih situacijah naše manjšinske pretekle in polpretekle, pa tudi sedanje zgodovine. Gre za kratka načelna razmišljanja o tem, kako si zamišlja danes slovenski človek svoj položaj v zamejski politiki in kulturi »hic et nunc« (tu in zdaj). To pa ne nujno samo v idejno različnih stvarnostih, v nasprotujočih si političnih silah, v vsakodnevni borbi za narodne pravice, itd. Lahko vse to odmislimo in se omejimo le na določene pojave znotraj naše stvarnosti. Vse to je primerno in koristno, še posebej ker morja izhaja iz konkretne vsakdanjosti v našem manjšinskem življenju.

Politika ali kultura — lahko bi tudi zapisali politika in kultura (tudi veznik je včasih nekaj več od slovnične oznake ...). Danes se v našem prostoru veliko debatira, recimo, o skupnem predstavnstvu, posebej še v zvezi z novo stvarnostjo v matični domovini. Pa tudi znotraj vsake komponente se odvija dialog, ki je včasih tudi dokaj polemičen in živahen. Predvsem prihaja do vprašanj, ki pobliže zadevajo prav samo vsebino našega manjšinskega življenja. Na eni strani so politične stranke (slovenska je sicer le ena), na drugi pa krovne organizacije, ki zaobjemajo razna področja od kulture do socialne dejavnosti in športa. Kaj je tu politično delo, kaj pa kulturno (pri tem je obseženo tudi socialno itd.)? Ali lahko pride do konflikta v pristojnosti? Do kod je, recimo, politična stranka samo politična ali kulturna centrala samo kulturna? Odgovor na to ni enostaven, posebej ne v manjšinski stvarnosti!

dalje na 8. strani ■

Prelomno politično dogajanje v Jugoslaviji

Slovenija in Jugoslavija doživljata te dni živahno, lahko bi rekli prelomno politično dogajanje. V naši matični republiki poteka še do konca novembra javna razprava o osnutku nove slovenske ustave, ki postavlja politično, družbeno in gospodarsko življenje na popolnoma nove temelje, podobne tistim v zahodnoevropskih demokracijah, predvideva pa tudi opuščanje ideoloških principov dosedanje slovenske ustave. V začetku tega tedna so vse slovenske stranke, tako večinske kot opozicijske, sklenile načelen dogovor o razpisu plebiscita na ozemlju republike Slovenije, na katerem naj bi se volilni upravičenci izrekli o samostojnosti oz. neodvisnosti te državne enote in o njenih nadaljnjih povezavah s preurejeno Jugoslavijo.

Živahno je tudi v južnih republikah, zlasti v Makedoniji ter Bosni in Hercegovini, kjer so opravili prvi krog volitev v parlamenta obeh republik. Na prve svobodne parlamentarne volitve po drugi svetovni vojni se pripravljajo tudi v največji jugoslovanski republiki Srbiji ter njeni južni sosedni Črni gori. Kot je za evropski Jug značilno, poteka volilna kampanja, prav tako dogajanje v zvezi z volilnimi operacijami zelo bučno, s hrupnimi protesti tistih strank, ki so po prvem krogu volitev, ki so organizirane po večinskem sistemu, doživele neuspeh. Kljub temu pa že prvi volilni rezultati kažejo razlike med

Makedonijo ter Bosno in Hercegovino, možna pa so tudi presenečenja v Srbiji, kjer zaenkrat vodilna Miloševićeva socialistična stranka vodi izjemno močno propagando nasproti nacionalno obarvanim strankam. Zdi se pa, da je marsikaj še nepredvidljivo in odprto.

Prvi krog volitev v Makedoniji je pokazal premoč reformirane komunistične stranke, dobro se je uveljavila tudi albanska Stranka za demokratični napredek, medtem ko so makedonske nacionalistične stranke doživele popoln neuspeh. Glede na te rezultate je zato še večje zanimanje vladalo za volitve v Bosni, kjer so opazovalci pričakovali nekaj podobnega, a se je zgodilo drugače. Prav makedonski rezultati so v Bosni in Hercegovini nacionalno usmerjene stranke prisilili k določenemu sodelovanju, tako da po prvem krogu volitev le-te zaenkrat zmagujejo, medtem ko je levi blok bil poražen. Vse kaže, da se vsaj v zahodnem delu Jugoslavije, upoštevajoč še spomladansko zmago Demosa v Sloveniji in HDZ na Hrvaškem, ustvarjajo popolnoma nova politična razmerja, ki ne bodo ostala brez posledic za nadaljnji razplet jugoslovanske krize. Vendar je na določnejše sklepe vsekakor potrebno še počakati na čas, ko bodo volitve poleg Makedonije ter Bosne in Hercegovine opravili tudi v Črni gori in Srbiji, kar se bo zgodilo prihodnji mesec.

Slovenska skupnost zahteva sklicanje izrednih sej občinskih svetov

Voditelji svetovalskih skupin Slovenske skupnosti Sergij Mahnič v dolinski občini, Emil Guštin v repentabrski občini in Jožko Gruden v zgoniški občini so zahtevali od svojih županov, naj čimprej skličejo izredne seje omenjenih treh občinskih svetov, da bi zavzeli stališče v zvezi z izdajanjem dvojezičnih osebnih izkaznic. Slovenska skupnost je tudi že predložila osnutek resolucije, ki naj bi jo tri občine sprejele in tako potrdile odločno nasprotovanje predlogom za ukinitev dvojezičnih izkaznic.

Zaradi problema osebnih izkaznic je že prišlo do politične krize v devinsko-nabrežinski občini, katere demokrščanski župan Locchi je v pismu notranjemu ministru Scottiju v bistvu predlagal odpravo dose-

danjega režima izdajanja dvojezičnih izkaznic za vse občane, Slovence in Italijane. Slovenska skupnost je zahtevala njegov odstop zaradi kršitve programskih dogovorov sedanje večine.

V predlogu resolucije je rečeno, da je nastop proti dvojezičnim izkaznicam del širše kampanje. Dvojezične osebne izkaznice, ki so demokratičen izraz zgodovinske prisotnosti dveh narodov na teh tleh in so pridobitev slovenskega boja proti fašizmu, med drugim temeljijo na istih normah, ki omogočajo izdajanje dvojezičnih izkaznic v istrskih občinah Koper, Izola, Piran in Buje. Če bi jih odpravili, piše v predlogu resolucije, bi kršili določilo osimske pogodbe, ki govori o ohranitvi že sprejetih zaščitnih določil.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 25. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Kozorog«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Šport in glasba; 17.00 V studiu z vami: Sergej Verč; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 26. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Vozlišča; 9.30 Doživljati rojstvo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Portreti in srečanja; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Tako ali drugače?«; 14.30 Naravoslovje malo drugače; 16.00 Slovenski oktet; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.40 Mladi val (Kintonotto); 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 27. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Zalostne zgodbe o veselih Kraševcih; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Vsak je svoje starosti kovač; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Slovenski oktet; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Goriške gostilne; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 28. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Glej, kaj ješ; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Poslušali boste; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Glasbena kronika s Hrvaškega; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Literarne podobe; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 29. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Spomini Henrika Tume v priredbi in interpretaciji Jožeta Babiča; 9.30 Čas trobentic in čas kovanja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mešani zbor Cappella musicale Montebello iz Vicenze; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Jugoslavija 1941-1945; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 30. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Narodnozabavna glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »To pa si velja zapomniti!«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Antologija slovenske violinske glasbe; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 1. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Vraže in čarovnije pri nas; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v republiški cerkvi; 12.00 Rezija in Kanalska dolina; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.10 Koncert nagrajencev letošnjega mednarodnega tekmovanja »Devinski grad«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Spreminjanje etnične strukture v Jugoslaviji; 18.00 Luigi Pirandello: »Formalnost«, radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Mladi predstavniki DEMOS-a na obisku pri MS Ssk

V soboto, 17. t.m., je bilo v Trstu srečanje med delegacijama mladinskih organizacij DEMOS-a in Mladinske sekcije Slovenske skupnosti. Obiska so se udeležili Primož Bulc in Boštjan Turk za Mlade krščanske demokrate, Tatjana in Marjan Podobnik za Zvezo slovenske kmečke mladine, Mitja Žakelj in Matej Makarovič za Socialdemokratsko mladino ter Tamara Antonac in Mojca Šiferer za Mlado iniciativo (MLIN) pri Slovenski demokratični zvezi.

Gostje so najprej položili venec na spomenik bazoviškim žrtvam zatem jih je v kavarni Tommaseo sprejel in pozdravil

pokrajinski tajnik Ssk za Tržaško Miro Opelt. Obisk se je nadaljeval s sejo na strankinem sedežu v ul. Machiavelli. Deželni tajnik MS Ssk Damijan Terpin je goste seznanil s položajem Slovencev v Italiji ter z delovanjem stranke Ssk in njene Mladinske sekcije. Le-ta zagovarja čimvečjo enotnost med Slovenci, enotnost, po kateri — je rekel Terpin — je prisotna težnja zlasti med mladimi. Govor je bil seveda tudi o novem političnem stanju v Sloveniji, o novi slovenski ustavi (predvsem glede podpore matice manjšini), o sodelovanju MS Ssk v Mladinskem svetu Slovenije ter o načrtih za skupne pobude.

Nato je deželni predsednik MS Ssk David Slobec orisal delovanje mladincev Ssk v zadnjem obdobju. Zaustavil se je ob informativni akciji glede načrtovanega kraškega parka, ki prav v tem času poteka po kraških vaseh in v mestu. Tudi mladi člani DEMOS-a so poročali o delovanju svojih organizacij. Dejali so, da jih zanimajo predvsem konkretni problemi naše skupnosti. Obvezali so se, da bodo želje mladincev Ssk podprli preko svojih predstavnikov v skupščini.

Po kosilu v restavraciji Furlan na Repentabru so se mladinci DEMOS-a udeležili srečanja v prostorih Slovenskega kulturnega kluba (SKK) v Peterlinovi dvorani v Trstu, kjer so mlade klubovce ponovno podrobno seznanili s svojim delovanjem in željami po nadaljnjem in še bolj plodnem sodelovanju z MS Ssk.

—o—

DAROVI ZA POPLAVLJENE V SLOVENIJI

Darovi zbrani na sedežu Slovenske prosvete v Trstu do 18. novembra:

Danilo Sedmak Lit. 100.000, N.N. Škedenj 20 tisoč lir, N.N. Škedenj 100.000, Zeleznina Terčon-Nabrežina 150.000, Aleksij in Irena Pregarc 500 avstrijskih šilingov, Ivana Milharčič 100.000 lir, družina Jurij Slokar 100.000, družina Jule Slokar 100.000, Jože in Andrejina Perčič 100.000, družina Sandalj 1.000.000, Mara in Giorgio Babič 25 tisoč lir, Edi Bernhart 25.000, družina Artač 100 tisoč lir, Zlata Bartol 250.000, Majda in Silvano Giraldi 200.000, N.N. 100.000, Fantje izpod Grmač 815.000 lir.

Brezigar v Strasburgu

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar se je pred dnevi udeležil v Strasburgu mednarodnega simpozija o jezikovnih pravicah - človekovih pravicah. Simpozij je priredilo Združenje za dvojezičnost nemške manjšine v Franciji pod pokroviteljstvom Sveta Evrope. Potekal je v okviru proslav ob 200-letnici francoske revolucije.

Udeleženci so najprej proučili zgodovinska ozadja jezikovne politike francoske revolucije, nato pa vzeli v pretres stanje v posameznih državah. Tako so prisotni poslušali poročila o stanju jezikovnih manjšin v Franciji, Italiji, Veliki Britaniji, na Nizozemskem, v Španiji, na Madžarskem, v baltskih državah in Jugoslaviji.

Deželni svetovalec Brezigar je vodil sejo, na kateri so proučili jezikovno stanje v Franciji in Italiji. O stanju v Italiji sta poročala prof. Tullio De Mauro z rimske univerze Sapienza in prof. Alessandro Pizzorusso z univerze v Pisi in član Višjega sodnega sveta.

V soboto, 17. t.m., so na simpoziju razpravljali o mednarodnih aspektih manjšinskih problemov. Dela je vodil Peter Leuprecht, ki je ravnatelj Urada za človekove pravice pri Svetu Evrope. Na sporedu so bila poročila o delovanju pomembnih mednarodnih ustanov. V poštev prihajajo UNESCO, EGS, Svet Evrope, OZN in ustanove, ki izhajajo iz Helsinške listine.

Ves Kras je važen za turizem!

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je naslovil na deželne odbornike za turizem pismo, v katerem zahteva, naj se ozemlje celotne tržaške pokrajine vključi v turistično območje. Gre za teritorij, za katerega bo pristojna Ustanova za turistični razvoj na Tržaškem. Njeno ustanovitev predvideva zakonski osnutek deželne vlade. O njem bo v kratkem razpravljala pristojna komisija deželne vlade. Poslanec Brezigar je pismo posredoval tudi predsedniku sedme stalne komisije deželne vlade.

Predstavniki Slovenske skupnosti v svojem pismu pravi, da nova turistična ustanova ne bi zaobjemala nekaterih pomemb-

nih kraških krajev, če bi deželni svet potrdil sedanje besedilo zakonskega osnutka. Izven turističnega območja bi se na primer znašli jama pri Briščikih, Glinščica, botanični vrt pri Gabrovcu, repentbrska cerkev in drugi zanimivi ter pomembni kraji na tržaškem Krasu. Nova ustanova ne bi bila dalje pristojna za najvažnejšo folklorno prireditve v tržaški pokrajini, za Kraško ohcet in tudi dober del ceste ter na bi ostalo izven območja nove turistične ustanove. Brezigar zato poudarja, da je treba besedilo zakonskega osnutka ponovno proučiti in izpopolniti, tako da bi nova turistična ustanova zaobjemala tudi kraške občine in ne samo občine ob obali.

Pisma uredništvu:

Spoštovani gospod urednik!

Z velikim zanimanjem sledim poročanju v zvezi s sedanjo krizo uprave devinsko-nabrežinske občine, predvsem v našem dnevniku. Z veseljem jemljem na znanje, da zdaj tudi komunisti jasneje zagovarjajo obstoječo prakso izdajanja dvojezičnih osebnih izkaznic v občinah Devin-Nabrežina, Zgonik, Repentabor in Dolina. Prepričan sem namreč, da je izdajanje teh izkaznic pomembna demokratična pridobitev, ki je med drugim potrjena z mednarodnimi sporazumi, ratificiranimi v rimskem parlamentu. Z dovoljenjem sem še prav posebno zato, ker ni več tako aktualno, kar sem nedavno bral v oktobrski številki glasila Il Lavoratore di Duino Aurisina, v katerem so med drugim objavljene osnovne programske točke, na podlagi katerih so predstavniki te stranke po majskih volitvah šli na pogajanja za sestavo nove občinske uprave v Nabrežini. V prvi predlagani programski točki z naslovom Convivenza (sožitje) je KPI med drugim predlagala tudi (citiram): »Opzionalità sulle carte d'identità collegata ad analoghe soluzioni nel Comune di Trieste«, kar bi se v prevodu glasilo: »Pravica do izbire pri izdaji osebnih izkaznic, povezana s podobnim ravnanjem v tržaški občini.« Fakultativnost pri izdajanju enojezičnih izkaznic v občini Devin-Nabrežina je torej povezana z zahtevo po pravici do dvojezičnih izkaznic v tržaški občini. S tem v zvezi bi veljalo podčrtati dve stvari: 1. da je zahteva po pravici do dvojezičnih izkaznic v tržaški občini vsekakor hvalevredna, vendar je zaradi sedanjih razmer v Trstu žal obsojena na status pobožne želje; 2. da je to fakultativnost oz. »opcionalnost« KPI predlagala v občini Devin-Nabrežina ravno v trenutku, ko so DC, PSI in MSI vodili v občinskem svetu oster boj proti dvojezičnim izkaznicam...

No, sedaj kaže, da je KPI, kot upam, dokončno opustila to svoje stališče. Menim namreč, da bi dopuščanje fakultativnosti pri izdajanju osebnih izkaznic v Nabrežini v zadnji konsekvenci pomenilo, da sta sožitje in spoštovanje pripadnikov naše manjšinske skupnosti nekaj neobveznega. Poleg tega, če bi se uveljavila omenjena praksa v devinsko-nabrežinski občini, bi to pomenilo precedens za podobno ravnanje od že uveljavljenih pravic manjšine, ki jih izrecno jamčijo Osimski sporazumi.

Pa še nekaj! Ali smemo upati, da se bo v zvezi z vprašanjem o dvojezičnih osebnih izkaznicah kmalu in nedvoumno izrazila tudi slovenska komponenta PSI, saj se menda do danes še ni oglasila s tem v zvezi, tudi v komunikaciji v zadnji nedeljski številki Primorskega dnevnika ne? Kaj pa o vsej zadevi mislijo še Slovenci, ki se politično udeležujejo v drugih vsedravnih strankah, npr. v stranki zelenih?

Aleš Breclj

Ko je A.B. pisal to pismo, mu ni bila znana vsebina pogovora z županom v Zgoniku in na Repentabru, objavljena v P.D. 21. t.m. Če bi bil seznanjen z intervjujem, gotovo ne bi bil takšen optimist. (Ured.)

—o—

Sekcija Ssk iz devinsko nabrežinske občine bo priredila v ponedeljek, 26. t.m., informativni sestanek v prostorih športnega centra v Vižovljah. Govor bo o vzrokih krize v občinski upravi in o zahtevi Ssk, naj župan Locchi odstopi, ker je s svojo pobudo glede dvojezičnih izkaznic grobo kršil sporazum, na katerem je temeljila dosedanja upravna koalicija. Sestanek bo ob 20. uri.

Anketa kulturne revije Sodobnost

So pisatelji še potrebni slovenstvu?

V Ljubljani je pred nedavnim izšla kulturna revija Sodobnost, ki je tokrat v celoti posvečena vprašanju: »S(m)o pisatelji še potrebni slovenstvu?« Vprašanja za anketo je pripravil glavni in odgovorni urednik revije Ciril Zlobec. Od slovenskih književnikov je hotel izvedeti, ali občutijo dilemo med svojim pisateljskim poslanstvom in slovenstvom, ali menijo, da je njihovo pisanje vsaj v določenem smislu tudi dolžnost, povezana s pripadnostjo nekemu narodu, in ali imajo občutek, da s svojim pisanjem sooblikujejo duha naroda in njegovo usodo. Ciril Zlobec je postavil tudi nekaj aktualnejših vprašanj, predvsem o možnosti odcepitve Slovenije, o 100 dneh slovenske vlade, o želji Slovenije po vstopu v Evropo ter o umestnosti političnega delovanja literarnih ustvarjalcev.

Na ta vprašanja je odgovorilo 22 slovenskih književnikov. Večina anketirancev je izrazila prepričanje, da so slovenski pisatelji nadvse pomembni za ohranjanje slovenstva in se izrekla proti politični angažiranosti književnikov. Po mnenju Antona Ingoliča človeška in ustvarjalna stiska med pisateljstvom in slovenstvom še obstaja. Izrazil pa je upanje, da naš narod te dileme ne bo več občutil, ko si bo izbojeval popolno in vsestransko suverenost in bo postal eden aktivnih, znanih in priznanih narodov s svojo državo. Andrej Hieng pa je odgovoril, da dileme med pisateljstvom in slovenstvom sploh ne občuti, saj je zanj povsem logično pisati v materinem jeziku. Obenem se je odločno izrekel za samostojnost Slovenije. Janez Menart je izrazil prepričanje, da so književniki bolj sprotno in zanesljivo oblikovali povojni čas kot zgodovinarji. Osebnostno se strinja z možnostjo odcepitve Slovenije, opozoril pa je na številne težave, ki stoje na poti tega velikega slovenskega cilja. Ervin Fritz ugotavlja, da imamo Slovenci premalo spoštovanja do nas samih. Kot slovenski pesnik pa se čuti odgovornega za oblikovanje narodne zavesti pri Slovencih. Književnik mora vedeti za družbene dimenzije svojega pisanja, mora se zavedati »svojega stanu« in

prispevati k skupni zgodovinski zavesti naroda, ki mu pripada.

Biti pripadnik majhnega naroda je včasih težko in slabo, drugič pa vseeno odlično, je zapisal v odgovor Tone Partljič. Prizadevati pa si moramo, da s tem, kar pač imamo, naredimo toliko, da bomo podobni velikim evropskim narodom in to na vseh področjih. Pesnik Tone Kuntner je izrazil prepričanje, da smo Slovenci zgodovinsko zrel narod, ki je sposoben ustvariti in imeti svojo lastno, suvereno državo. Tudi okoliščine so zrele za to, kot še nikoli. Sposobni smo živeti sami, kakor živi okrog 50 držav v svetu, ki so še manjše ali pa prav tako velike kot Slovenija.

Morda smo pisatelji v današnjem času potrebni slovenstvu še bolj kot doslej, je zapisal Tone Peršak. Nekaterim se sicer ta trenutek zdi, da literatura izgublja svoj pomen za oblikovanje in osmišljanje slovenske narodne zavesti in da je skrb za slovenski narod neustrezna in v sedanjem času evropskih integracij nepotrebna in malenkostna. Tudi Slovenci bomo lahko prišli v Evropo, a bomo morali sami marsikaj storiti za to. V tej prihodnji Evropi bomo toliko veljali, kolikor dobrega in zanimivega bomo znali ponuditi.

Krajši članek v najnovejši številki Sodobnosti je posvečen tudi pisatelju Francetu Bevku ob 100-letnici njegovega rojstva. O njegovem bogatem književnem opusu, političnem delovanju in ljubezni do lastnega naroda piše odgovorni urednik revije Ciril Zlobec.

—o—

Delegacija Ssk iz občine Devin-Nabrežina je pred dnevi bila na obisku pri predstavnikih občin Koper, Izola in Piran v Sloveniji in občini Buje na Hrvaškem. Delegacija (Terčon, Breclj, Brezigar) je omenjene predstavnike zaprosila za solidarnost v zvezi z afero z dvojezičnimi izkaznicami, katero je sprožil župan Locchi. Delegacija je stopila v stik tudi s predsednikom Unije Italijanov iz Istre in z Reke. Povsod je naletela na veliko razumevanje.

Predsednik Peterle v Dublinu

Predsednik slovenske vlade Peterle se je prejšnji teden udeležil osmega kongresa Evropske ljudske stranke v Dublinu na Irskem. Na kongresu so izglasovali tudi nova pravila stranke, ki povezuje krščansko-demokratske stranke Evropske dvanajstere. Odobrili so dalje dokumente o evropskem združevanju. Med resolucijami je tudi ena, ki govori o pomoči poplavljenim krajem v Sloveniji.

Predsednik Peterle je v svojem nastopu na prvi dan kongresa v Dublinu med drugim izjavil, da je za Evropo nevarnejša prisilna zveza kot miroljuben razhod narodov Jugoslavije. Na številnih srečanjih je imel možnost, da poglobljeno predstavi probleme Slovenije in Jugoslavije. Še posebej se je razgovarjal s predstavniki madžarskih, čeških, slovaških in italijanskih

krščanskih demokratov. Obiskal je nadalje irski parlament. Povedal je, da bo delegacija evropske zveze krščanskih demokratov obiskala Slovenijo konec januarja ali pa v začetku februarja prihodnjega leta.

—o—

ŠOLSKE POČITNICE

Za deset milijonov šolarjev in dijakov v Italiji bodo božične in velikonočne počitnice odvisne od posameznih deželnih šolskih uradov, kar zadeva trajanje in datum.

V Furlaniji-Juljski krajini bodo božične in letošnje počitnice od 21. decembra do 7. januarja, ko bo treba nazaj v šolo.

Velikonočne počitnice pa bodo od 28. marca do 3. aprila.

Večer v DSI v Trstu

Društvo slovenskih izobražencev je 19. t.m. priredilo srečanje z arhitektom Igorjem Joganom in dr. Petrom Močnikom, ki sta udeležencem obrazložila deželni zakonski osnutek o kraškem parku. Ta osnutek, je uvodoma poudaril predsednik društva Sergij Pahor, jemlje našemu človeku pravico do upravljanja teritorija, ki ga je stoljetja sam oblikoval.

Slovenci bi morali postati pobudniki novih dejavnosti za razvoj našega Krasa, če nečemo, da bi nam ideje za njegov razvoj vsiljevali drugi, je opozoril arh. Jogan. Nekateri politiki nas hočejo prepričati, da na tem teritoriju ni mogoče razviti drugih dejavnosti, pač pa da je možna samo krajinska zaščita. Ko je šlo za sinhrotron, očitno niso mislili tako. Predavatelj je izrazil tudi prepričanje, da je Kraška gorska skupnost prešibka in da ni kos nalogam, ki bi jih uradno morala imeti. Vse to pa pomeni, da Kras dejansko sploh nima pravega enotnega pravnega organa. Dežela nam danes predlaga, je še dejal arh. Jogan, naj bi naš teritorij uredili izključno po kriteriju krajinske zaščite. Pri tem pa pozablja na druga pomembna vprašanja, kot so na primer stanovanjska politika, problem prevozov, vaških središč in podobno.

Dr. Močnik je prisotnim razložil nekaj pravnih vidikov, ki zadevajo kraški park. Omenil je zakon, s katerim je deželna uprava odvzela nekaj pristojnosti občinam za večje posege na Krasu. Letošnjega februarja pa je predsednik deželnega odbora podpisal odlok za odvzem vsakršne pristojnosti občinam pri odločanju o rabi teritorija za dobo treh let.

ŠOLSKI ODBOR ZA TRŽAŠKO POKRAJINO PROTI UDELEŽBI NA VOLITVAH

Člani Šolskega odbora za tržaško pokrajino, zbrani na seji dne 6.11.1990, so razpravljali o izrednih volitvah v dneh 9. - 10. decembra t.l. v šolski svet 18. okraja, ki zajema tudi slovenske vrtce, osnovne šole in nižje srednje šole v dolinski in miljski občini ter v vzhodnem delu tržaške občine.

Ugotovili so, da ni novih razlogov, ki bi narekovali udeležbo staršev in šolnikov slovenskih šol na teh volitvah.

Zahteva po samostojnosti slovenske šole ostaja bistvena postavka za njen razvoj. Vsako odstopanje od načelne zahteve po samostojnem šolskem okraju, ki bi združeval vse slovenske šole na Tržaškem, kakor je bilo sklenjeno po dolgih in razčlenjenih razpravah pred 13 leti, bi okrepilo sile, ki se protivijo našim zahtevam in skušajo izbrisati iz zakona za globalno zaščito vsako možnost samostojnega upravljanja naših šol in potrjevanja naše identitete.

Zato Šolski odbor poziva starše in šolnike na šolah zgoraj navedenega območja, da se volitev za obnovo okrajnega šolskega sveta 18. okraja 9.-10. decembra ne udeležijo.

OBČNI ZBOR SDGZ

V Kulturnem domu v Trstu bo v nedeljo, 25. t.m., ob 9. uri 17. redni občni zbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja.

Zahvalna nedelja slovenskih vernikov s Tržaškega

Deseta maša hvaležnica slovenskih vernikov tržaške škofije je v nedeljo, 18. t.m., privabila v tržaško stolnico veliko ljudi. Slovesno službo božjo je vodil mariborski škof msgr. Kramberger, ob njem pa je stalo še lepo število slovenskih duhovnikov s Tržaškega. Narodne noše, skavti v krojih in pisana množica ljudi so ustvarili v cerkvi sv. Justa slovesno in praznično vzdušje. Naši vrtnarji in kmetje iz neposredne okolice Trsta so tudi letos prinesli v dar žlahtne sadove zemlje in človekovega dela. Na splošno so laiki veliko sodelovali pri sveti daritvi. Otroške prošnje, ljudsko petje, ki se je prepletalo s petjem na koru, in nastop otroškega zbora Kres-

nice pred oltarjem so pričali o hvaležnosti, ki jo lahko izkazujemo verniki s Tržaškega, da s tolikšno in tako dejavnostjo lahko izpričujemo svojo prisotnost v Trstu in ostalih občinah tržaške pokrajine.

Uvodno razmišljanje o hvaležnosti je imel prof. Marjan Kravos. Vodja slovenskega pastoralnega središča Marij Gerdol pa je prebral pismo tržaškega škofa msgr. Bellomija, ki je na slovenske vernike naslovil posebno poslanico. V njej je priporočil dvoje: da bi bili graditelji edinosti, miru in sloge in da bi v tem zgodovinskem trenutku sprejeli izziv k novemu prebujenju in pričevanju Cerkve. Ob tem je opozoril tudi na pripravo na cerkveno zborovanje Slovencev v tržaški pokrajini, ki je že v teku. Nabirko med mašo so namenili v pomoč poplavljenecem v Sloveniji.

Mariborski škof msgr. Kramberger je v soboto, 17. t.m., govoril na Slomškovi proslavi v Bazovici, v nedeljo, 18. t.m., pa je daroval mašo v rojanski župni cerkvi. Pel je zbor iz Stranj na Gorenjskem. Isti zbor je tudi spremljal mašo v Bazovici, ki jo je kmalu nato daroval dr. Kramberger. Mariborski škof je tudi blagoslovil novo barvno cerkveno okno, ki upodablja svetniškega škofa Slomška in še štiri nova okna. Vse so izdelali po načrtu tržaškega umetnika Edija Žerjala, ki je bil tudi prisoten na slovesnosti.

—o—

Slovenska skupnost prireja na pobudo svoje Mladinske sekcije niz informativnih sestankov v zvezi z vprašanjem zaščite in razvoja Krasa. Pristojni deželni odbornik namreč pripravlja ustrezen zakonski osnutek, ki utegne ob nezanimanju naše slovenske javnosti biti usoden za slovensko prebivalstvo na Krasu, in sicer od Glinščice do Soče. Zadnji informativni sestanek je bil v ponedeljek, 19. t.m., v Mavhinjah in se ga je udeležilo zares veliko ljudi. Vsi so podpisali resolucijo, ki jo objavljamo na drugem mestu.

SLOMŠKA SO SE SPOMNILI TUDI V NABREŽINI

Po slovesnosti v Bazovici so se 190-letnice rojstva škofa Antona Martina Slomška spomnili v nedeljo, 18. t.m., tudi v Nabrežini, kjer je bila v župni cerkvi svetega Roka priložnostna slovesnost. O liku in vlogi tega velikega duhovnika in narodnega buditelja ter pedagoga je spregovoril profesor na mariborski teološki fakulteti, pesnik Stanko Janežič. Nabrežinski župnik Breclj je za to priložnost povabil k sodelovanju moški zbor Fantje izpod Grmade, ki se je priključil nabrežinskemu ženskem cerkvenemu pevskemu zboru in s pevkami sodeloval pri akademiji ter blagoslovu. Nastopili so tudi gostje iz Ponikve, rojstne župnije škofa Slomška, katere je vodil tamkajšnji župnik Miha Herman.

Skupina starejših skavtov iz devinsko-nabrežinske občine je prikazala vlogo, ki jo je Slomšek s svojimi spisi in pesmimi imel pri utrjevanju narodnosti. Tri pesmi je zapel še otroški zbor Ladjica iz Devina. Na svečanosti je o Slomšku - pedagogu spregovorila ravnateljica slovenskega pedagoškega liceja Anton Martin Slomšek iz Trsta, prof. Elvi Slokar.

Zaskrbljujoče stanje štivanske cerkve

V petek, 16. t.m., se je v novi štivanski cerkvi sv. Ivana zbralo lepo število ljudi. Župnijska skupnost iz Devina, Štivana in Medje vasi je namreč priredila v sodelovanju z Dekliškim zborom Devin in moškim zborom Fantje izpod Grmade koncert »Črnuškega okteta«, med koncertom pa sta arhitekta Danilo Antoni in Roberto Filipaz predstavila raziskavo o stanju te cerkve, ki potrebuje nujnih popravil.

Domači župnik dr. Giannini je kratko pozdravil prisotne in izrazil željo, da bi cerkev lahko res v kratkem obnovili in ovrednotili, da bi postala kraj miru in tvornega sožitja. V imenu pevskih zborov pa je občinstvo nagovoril Marko Tavčar.

»Črnuški okteti« se je predstavil z zanimivim in temeljito pripravljenim sporedom. Začeli so s tremi Gallusovimi moteti, nadaljevali z Mozartovo »Ave verum« in Gounodovo »Ave Maria«. V drugem de-

lu sporeda pa so pevci zapeli še dve priredbi Trubarjevih besedil, Foersterjev »Večerni ave« in za konec Hajdrihovo »Jadransko morje« ter Ipavčevo »Domovini«. Za dodatek pa še dve narodni pesmi.

Med prvim in drugim delom sta občinstvo nagovorila arhitekta Filipaz in Antoni. Prvi v italijanščini in drugi v slovenščini sta prikazala sedanje stanje cerkve, ki je po svojih arhitektonskih značilnostih pravi biser, a potrebuje nekaj nujnih posegov, v prvi vrsti pa obnovev strešne kritine, kajti voda, ki pronica v zidove skozi streho, povzroča največ škoda. Precej škoda je zgradbi povzročila tudi gradnja avtoceste, ki teče v njeni neposredni bližini. Vsekakor sta bila arhitekta optimistična. Nakazala sta nekaj stvarnih možnosti, kako bi lahko novo cerkev v Štivanu najprimerneje obnovili in torej ohranili in ovrednotili Černigojeve izpraskanice

RESOLUCIJA V ZVEZI S PARKOM

Udeleženci javnega zborovanja o Krasu, zbrani v Mavhinjah 19. novembra 1990, glede na vesti o pripravljanju deželnih zakonskih ukrepov za ustanovitev kraškega parka in za družbeno-gospodarski razvoj kraškega območja, se izrekamo

proti enostranskim ukrepom, ki ne bi upoštevali Krasa kot naravno in kulturno celoto s priznanjem enakopravnosti slovenskega jezika;

proti vsakršnemu poskusu, da bi pod pretezo naravovarstvenih posegov dejansko odtujili slovenski narodni skupnosti teritorij, na katerem zgodovinsko živi;

proti samovoljnim in krivičnim omejitvam lastninskih pravic lastnikov zemljišč;

proti kakršnemukoli nadaljnjemu javnemu razlaščenju kraške zemlje;

za zaščito in ovrednotenje Krasa v vseh njegovih razsežnostih, od naravne in gospodarske do kulturne in etnične oziroma narodnostne;

za aktivno zaščito Krasa, pri kateri naj krajevno prebivalstvo nastopa kot subjekt in sodeluje na vseh ravneh;

za polnomočne pristojnosti Kraške gorske skupnosti ali posebne ustanove za Kras, v kateri bi krajevno prebivalstvo in še zlasti lastniki zemljišč imeli odločujočo vlogo pri načrtovanju in izvajanju zaščitnih in razvojnih posegov na kraškem teritoriju;

za priznanje pravičnih odškodnin prizadetim zaradi splošnih ali posebnih omejitev pri razpolaganju z lastno imovino;

za zagotovitev infrastruktur in drugih pogojev rasti gospodarskih dejavnosti, še zlasti tradicionalnih, kot so kmetijstvo, trgovina, obrtništvo, gostinstvo in kamnarstvo;

za harmonično vključitev turističnega razvoja Sesslanskega zaliva v razvoj širšega kraškega področja ter za dosledno in takojšnjo uresničitev vseh obvez, ki so jih dežela, občina Trst, kraška gorska skupnost in center za raziskave sprejeli ob namestitvi sinhrotrona na območju T8 pri Bazovici;

za zaščito in ovrednotenje kraške kulture v vseh njenih izraznih oblikah, od arhitektonske do jezikovne ter za primerno finansiranje pri obnovi kraških hiš v zgodovinskih vaških jedrih;

za takojšnjo odobritev deželnega zakona, ki bi polno upošteval vse gori navedene zahteve in bi imel na Krasu prednostno veljavo na urbanističnem področju.

Udeleženci zborovanja pozivamo vse slovensko avtohtono prebivalstvo, da se na osnovi zgoraj navedenih točk mimo strankarskih in drugih razlik enotno postavi v bran Krasa.

—o—

ODMEV PRI NEMŠKI MANJŠINI

Afera v zvezi z dvojezičnimi izkaznicami v devinsko-nabrežinski občini je dobila močan odmev tudi pri nemški manjšini na Južnem Tirolskem. Dnevnik Dolomiten je objavil članek z naslovom »Manjšinska politika — tako ne! Slovenci se bojijo, da bi po stranskih vratih prišlo do preštevanja«. V prvem stavku pa je zapisano, da manjšinska politika v Furlaniji-Juljski krajini nikakor ne more biti za zgled. V nadaljevanju je podrobno prikazana vsebina Locchijevega pisma notranjemu ministru, pri čemer se poudarja, kako je tudi 15-letnica Osima minila brez zaščitnega zakona.

Kmečka banka odslej tudi v Krminu

Kmečka banka iz Gorice je zdaj prisotna tudi v Krminu. Odprla je namreč svojo podružnico v tem pomembnem goriškem mestecu, kamor že tradicionalno težijo tudi goriška Brda. Slovesnost odprtja novih bančnih prostorov je bila v soboto, 17. t. m., ob prisotnosti lepega števila gostov, predvsem predstavnikov gospodarskega življenja. Po pozdravnem nagovoru rav-

natelja podružnice dr. Ronerja je spregovoril predsednik Kmečke banke Ksaverij Leban, čigar izvajanja so predsatljala že kar izčrpen prerez polpretekle in sedanje zgodovine Gorice in njene bližnje ter daljne okolice. Besedo je nato prevzel krminski župan Ambrosio, ki je izrekel zares toplo in pristržno dobrodošlico novemu denarnemu zavodu in njegovim predstavnikom. Nove, lično in smotrno urejene prostore je blagoslovil krminski župnik in dekan msgr. Trevisan ter ob tej priložnosti izrekel tudi v slovenskem jeziku lepo duhovno misel. Po ogledu prostorov so predstavniki našega slovenskega denarnega zavoda povabili goste v znano restavracijo Sirk pri Subidi, kjer je ob bogati pogostitvi bilo še veliko priložnosti za prijeten klepet in za navezavo osebnih stikov.

Kmečki banki v Gorici za novo pobudo iskreno čestitamo ter njeni podružnici v Krminu želimo veliko uspeha.

—o—

OBČNI ZBOR ZSKD

V soboto, 17. novembra, je v Kulturnem domu v Trstu potekal slovesni občni zbor Zveze slovenskih kulturnih društev. Srečanja so se udeležili številni pomembni kulturni in politični predstavniki. Občni zbor se je pričel s prijetnim glasbenim uvodom trobilne skupine glasbene šole, ki deluje v okviru godbe na pihala v Ricmanjih. ZSKD je ob tej priložnosti podelila tudi priznanja za delo na področju kulture v okviru slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Predsednik ZSKD Ace Mermolja je v svojem poročilu obnovil dosedanje delovanje zveze in nakazal smernice za bodočnost. Opozoril je na spremembe, ki smo jim bili priča v zadnjem času in ki so močno odjeknile tudi v zamejskem prostoru (predvsem spremembe v Sloveniji). Predsednik ZSKD se je dotaknil tudi vprašanja odnosov z drugimi sorodnimi organizacijami. Poudaril je, da se je treba združeno zavzemati za vprašanja, ki so za našo narodnostno skupnost

KATOLIŠKA KNJIGARNA V GORICI ODPIRA SVOJO GALERIJO

Nova uprava Katoliške knjigarne v Gorici je smatrala za potrebno, da valorizira svoje prostore, ki so v strogem mestnem središču, tako da zgornje prostore preuredi v galerijo, kjer bodo razstavljali domači in tuji umetniki.

Tako bo v soboto, 24. novembra, ob 17. uri, slavnostno odprtje skupinske razstave treh likovnih umetnikov. Na ogled bodo dela Edija Žerjala, Fulvia Monaia in Zvesta Apollonija.

Edi Žerjal je tržaški likovnik mlajše generacije. Svoj umetniški čut je izostril pri prof. A. Černigoju, izpopolnil se je v linorezu in grafiki. Obiskoval je tudi tečaj za figuro. Slikar Fulvio Monai je po rodu iz Pule, a že več let živi v Gorici. Med drugim je izdelal Križev pot za cerkev sv. Jožefa delavca v Gorici in oltarno sliko za goriško stolico. Uveljavil se je tudi kot umetnostni kritik in je izdal dve knjigi o Istri. Zvest Apollonio pa je doma iz Kopra. Ukvarja se s slikarstvom, grafiko, prostorskim oblikovanjem in občasno tudi s scenografijo. Izpopolnjeval se je pri G. Stupici. Za svoje delo je prejel nagrado Prešernovega sklada.

Vsi trije likovni umetniki imajo za sabo že vrsto pomembnih samostojnih in skupinskih razstav doma in v tujini. Dela treh slikarjev bodo v prostorih Galerije Katoliške knjigarne na ogled do 31. decembra vsak dan, razen ob ponedeljkih in praznikih, od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure.

Doberdobska župnija je lepo proslavila sv. Martina

Po stari župnijski navadi je na nedeljo ob sv. Martinu, ki je župnijski zavetnik, tudi celodnevno češčenje in zahvalna nedelja ali zahvalnica. Naši predniki so vsa tri praznovanja združili verjetno zato, da se ob župnijskem godu zahvalijo tudi za sadove zemlje, kot to lepo sporoča liturgija zahvalne nedelje.

Letos smo za zahvalno nedeljo povabili med nas novega superiorja iz bližnjega Mirenskega Grada g. Zdravka Pogorelca. Po stari navadi je vodil zaključno popoldansko slovesnost, imel govor in na koncu tudi blagoslovil avtomobile in druga vozila, ki smo jih parkirali na trgu in bližnjih ulicah. Naši kmetje so letos prvič poskrbeli za vino. Prinesli so ga v cerkev, gospodinje so spekle kruh in tako se je župnijsko praznovanje podaljšalo še ob prijetnem kramljanju pred cerkvijo.

Češčenje sv. Martina je prišlo na naše ozemlje iz Francije, pod frankovskim vplivom med 7. in 10. stoletjem. Širili so ga zlasti francoski benediktinski menihi, ki so poleg krščanstva pospeševali tudi gospodarstvo, zlasti kmetijstvo. Najbližji benediktinski samostan je bil v Štivanu, zanimivo pa je, da so tudi v tej okolici cerkvice bile posvečene temu svetniku, mogoče celo pod vplivom štivanskih benediktincev? Martinova nedelja je običajno prikupen jesenski praznik, ko po stari šegi »dozori mošt v vino« in prav zato vsako leto zapazamo vse več martinovanjskih praznovanj, ki se na novo oživljajo. Vsekakor lepa, vzpodbudna navada martinovanje lahko tudi pripomore k zblizevanju vaščanov, ali pa kmetijskih združenj, ki jih je danes kar lepo število tudi v naši deželi.

A.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Machiavellijeva Mandragola renesančna Comédie humaine

Mandragola je dragocen dokaz Machiavellijeve vsestransko angažirane dejavnosti, saj je veliki italijanski politik in filozof ob teoretičnih in filozofsko-političnih delih (njegov Principe - Vladar je prav gotovo dovolj znan), znal spretno spojiti svoje nagnjenje k razmišljanju z duhovitostjo komičnega žanra prav v tem biseru renesančne komediografije.

Gre vsekakor za dramsko delo, ki kljub svoji navidezni ležernosti in cenenemu kramljanju skriva v sebi globoke življenjske resnice. Še več razodeva prefinjeno avtorjevo sposobnost, da smeje razmišlja ter biča puhlost in dvojno moralo renesančne družbe. Junaki, ki se kretajo na odru — pa najsi bo to nekoliko omejeni, a vendar simpatični zakonski mož Messer Nicia, premeteni sluga Ligurio, ali pa mladi lahkoživec Callimaco, ki se iz dolgočasja vdaja razuzdancu pohajkovanju in sanjarjenju, ali pa dvolični pater Timoteo, ki kaže zdaj svoj obraz Bogu vdanega meniha, zdaj pa se izživlja v pohotnem uživanju in nemoralnem spletkarjenju, nežna Lukrecija, ki se iz bogaboječice tercijalke in možu vdane zakonske družice po burni ljubezenski noči s Callimacom prelevi v samozavestno ljubico — vsi ti liki ustvarjajo nekakšno comédie humaine, ki je v svojem najglobljem bistvu tragična.

V Mandragoli gre namreč za trpek in stvaren izsek iz vsakdanjega življenja na dvorih in trgih npravstveno omajane renesančne Italije. Na eni strani z dolgočasnost, poltenost, sla po uživanju, na drugi pa pobožnjakarstvo, preračunljiva vdanost božji previdnosti, neiskreno kesanje: to sta dva obraza iste zlagane meščanske družbe 16. stoletja. Machiavelli je naperil ost proti npravnemu in političnemu razsulu svoje dobe ter je v usta svojih junakov večkrat postavil besede, ki bi prej sodile v filozofski traktat kot pa v sproščujočo komedijo. Smeh, ki ga izvajljajo Calli-

macove spletke, je kdaj tudi izsiljen, njegov priokus grenak, trpek.

Tudi postavitev Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice je bila mestoma bolj resnobna kot šaljiva. Scena je bila prej špartansko gola kot pa renesančno bleščeča. Vrtljivi stolp, ki se je prepogosto škripaje obračal, je bil bolj moteč element kot pa v skladu z duhovitostjo komičnih zapletov. Glasba — slišali smo sicer nekaj mojstrskih odlomkov — bi bila lahko s svojo bogatostjo in mnogoplastnostjo lahko še poudarila sproščenost renesančnega življenja. Kostumi so bili izbrani domiselno: njihova namerna nedodelanost je poleg veseljaške razpuščenoosti odražala tudi nekakšno strgano in scefrano duhovno revščino nastopajočih.

Nekateri prizori so bili preveč razvlečeni. Ko Callimaco in Siro od dolgočasje zehata, je pravzaprav k zehanju povabljen tudi gledalec. Igralci pa so zaigrali ubrano, tako da bi težko kdo izstopal, razen morda antagonistov, mladega Bol-

čine v Callimacovi vlogi in Lebana v vlogi Messera Nicie.

Kot že rečeno, veliko je v komediji resnih in nekomičnih primesi, tako črnogledost, ki se razkriva iz nekaterih aforistično priostrenih trditvev o človeku in življenju, raba visokega sloga v latinskih stavkih. Toda, četudi latinskih dialogov, v katere je Machiavelli zavil duhovite ugotovitve o vzrokih neplodnosti, širša publika danes ne utegne razumeti, pa so se renesančni mogotci, priskledniki in kurtizane ob njih morebiti kar na ves glas krohotali.

Nekateri liki nas spominjajo na tipizirane Plavtove junake, spet prolog na tehniko Terencijevih komedij. Značajska komika je šibka, umika se situacijski in pa besednim dovtipom. Zaključek je nekoliko nepričakovan, statičen; gledalec se namreč še vedno vprašuje, kako je mogoče, da naivni zakonski mož, ki je iz nezadržljive želje po moškem potomstvu svojo ženo kar pehal v ljubezensko razmerje, ni še spregledal in je Callimacu celo naklonil ključ hišnih vrat.

Torej, kdor se je hotel sprostitilno nasmejati, se je lahko ob odrskih peripetijah nasmešnil, kdor pa je hotel nekoliko globlje razmisliti o zlaganosti in puhlosti neke družbe, je mogel v Mandragoli dobiti nekaj spodobud za razmislek. S tega zornega kota je izbira, da se Machiavellijeva Mandragola vključi med gostovanja v našem gledališču, pravilna. Za vsakogar nekaj.

M. S.

V Trstu gostuje leningrajsko gledališče

V četrtek, 22. novembra, je na odrskih deskah Kulturnega doma bila prva predstava v zasedbi leningrajskega gledališča Komissarževskaja. Sovjetski igralci so tržaški publiko predstavili dve tragikomediji: »Pozabiti Herostrata« Grigorija Gorina in »Zver« avtorjev Gindina in Sinakeviča.

Igralski ansambel iz Leningrada je seveda govoril v ruščini, vendar občinstvu ni bilo treba skrbeti, da ne bi razumelo vsebine igre. Slovensko stalno gledališče je za publiko pripravilo povzetke dogajanja v posameznih dejanjih tako v slovenščini kot italijanščini.

Delo »Pozabiti Herostrata« je zabavna tragi-

komedija v dveh dejanjih. Vse se dogaja v jonskem mestu Efezu v 4. stoletju pred Kristusom. Glavni junak je Herostrat, ki iz častihleplja in želje, da bi ostal zapisan v zgodovini, zažge prekrasni tempelj boginje Artemide. Kljub temu pa ga vrhovni efeški sodnik Kleont ne more kaznovati, ker začno meščani po začetnem ogorčenju izkazovati naklonjenost drznemu požigalcu.

»Zver« je psihološko poglobljena tragikomedija. Prikaže nam opustošeni svet po katastrofi, ki je uničil civilizacijo. Ljudje se morajo vrniti k primitivnemu načinu življenja. Kljub temu pa vsakdo ohrani svoj značaj in svoje nagibe, tako da je medsebojno komuniciranje tudi na tej stopnji težavno. »Zver« ni nihče drug kot najboljši in najbolj pošten človek, ki ga družba, prav zaradi njegovih kvalit, izobči.

Gledališče Komissarževskaja je v Leningradu zelo priljubljeno in obiskano. Dovolj je, če povemo, da ima v svojem programu letno 600 predstav. Gledališče stoji prav nasproti hotela Evropejskaja, namenjenega tujim gostom. Nastalo je v tragičnem obdobju nacističnega obleganja Leningrada leta 1942. Ljudje niso imeli ne vode ne luči in so umirali od lakote. Prav v teh nemogočih pogojih je nastalo gledališče Komissarževskaja. Ime je prevzelo po slavni ruski igralki iz začetka 19. stoletja. Ze 24 let pa ga vodi priznani sovjetski režiser Ruben Agamirzjan. S svojimi predstavami je Gledališče Komissarževskaja gostovalo v raznih državah, na primer v Vzhodni in Zahodni Nemčiji, Romuniji, Mongoliji, na Poljskem in še marsikje.

— 0 —

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
gostuje Teatr

KOMISSARŽEVSKAJA LENINGRAD
GRIGORIJ GORIN:

POZABITI HEROSTRATA

tragikomedija v dveh dejanjih

Kulturni dom, Gorica, v ponedeljek, 26. novembra, ob 20.30.

Arhitekt Boris Podrecca dobitnik nagrade mesta Dunaj

V slavnostni dvorani dunajske mestne hiše so v sredo, 17. oktobra, podelili letošnjo nagrado mesta Dunaja za izredne dosežke na področju umetnosti, znanosti in izobraževanja znanemu arhitektu Borisu Podrecci. Dunajska kulturna referentka dr. Ursula Pasterk je v slavnostnem govoru ob podelitvi tega visokega priznanja poudarila večsmerno dejavnost nagrajenca, ki je po svojem poreklu tržaški Slovenec. Iz Trsta, kjer je obiskoval gimnazijo, se je s starši že zgodaj preselil na Dunaj, kjer je začel študirati arhitekturo pri profesorju Rainerju. Ze v študentskih letih so ga začela pritegovati dela velikega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. O njem je že v prvi polovici šestdesetih let objavil študijo v tržaški reviji za kulturo in javna vprašanja »Most«, ki ji je začrtal tudi zunanjo in grafično podobo. Petdesetletni Boris Podrecca je med drugim dobitnik slovenske Prešernove nagrade ter dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Je redni profesor na Tehnični univer-

zi v Stuttgartu, še prej pa je med drugim deloval v Münchnu in na Dunaju.

Veliko zaslug si je pridobil kot zelo subtilen oblikovalec velikih razstav. Sem sodi na primer razstava o doprinosu slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika k evropski arhitekturi v prvi polovici 20. stoletja.

Najprej so jo priredili v Parizu, pozneje pa so jo prenesli še v Ljubljano in na Dunaj. Zavezal se je za afirmacijo drugega s Slovenci zelo povezanega arhitekta Maksa Fabianija, ki so ga po njegovi zaslugi ponovno odkrili kot mednarodno značilnega stavbarja iz obdobja dunajskega jugendstila in secesije. Na Dunaju je pripravil razstavo o obdobju avstrijskega umetniškega stila biedermeier. V beneški Palači Pesaro je uredil muzej sodobne umetnosti. V Nemškem zgodovinskem muzeju v Berlinu pa je pravkar oblikoval razstavo o umetnosti v obdobju vlade kanclerja Bismarcka.

Lev Detela

Okrogle mize o kraškem parku

Nadaljuje se serija informativnih sestankov po kraških vaseh v organizaciji Mladinske sekcije Ssk, krajevnih sekcij Ssk in izvedencev, ki delujejo v gospodarski komisiji Ssk.

Po okrogli mizi v Saležu so bile podobne okrogle mize tudi 12., 15. in 19. novembra v Kulturnem domu na Colu, v Bazoviškem domu v Bazovici ter v gostilni Terčon v Mavhinjah. Prisotnim so najprej uvodoma spregovorili predstavniki krajevnih sekcij, Mladinske sekcije ter pokrajinski tajnik Ssk Opelt, nato pa je glavno besedo imel odv. Jože Škerk, ki je zelo izčrpno in strokovno orisal položaj, v katerem se trenutno nahaja kraški človek in orisal posledice, ki bi jih imel načrtovani kraški park za vso našo slovenstvo stvarnost. Poudaril je dejstvo, da je dežela Furlanija-Juljska krajina v zadnjem letu sprejela oziroma predlagala celo vrsto ukrepov in zakonov, vsi namenjeni spremembi našega Krasa v izredno strogo omejen rezervat, s spremembo naših vasi v navadna počivališča. Slovenska narodnostna skupnost bi bila osiromašena lastninskih pravic nad svojim zgodovinskim ozemljem in bi se tako zreducirala na navadno kulturno oziroma folklorno skupino.

Proti podobnemu načrtu, katerega očitno ne bodo mogli Kraševci nikoli in pod nobenim pogojem sprejeti, je potrebno, da se takoj pripravi in sprejme posebni zakon, ki bi bil popolnoma ločen od ostalih zakonov, ki urejajo ali bodo urejali druge deželne parke. Tozadevne pravne norme in uredbe, ki jim bodo sledile, bi morale imeti prvostopenjsko učinkovitost, torej bi morale imeti prednost pred ostalimi, oziroma bi morale biti vsekakor izjema osta-

lim urbanističnim, naravovarstvenim, socio-ekonomskim in drugim pravnim normam, razen točno predvidenih izjem.

Tajnik Ssk Opelt in ostali predstavniki Ssk so poudarili nujnost, da se vse slovensko avtohtono prebivalstvo mimo strankarskih in drugih razlik enotno postavi v bran našega Krasa. Zavzeli so se za tak zakon o parku, ki bi moral biti usmerjen v aktivno in načrtovano zaščito, da bo lahko jamčil normalne pogoje za življenje in za delo, za uporabo ekonomskih in bivanjskih možnosti ter za ponovno pridobitev uživanja oziroma za napredek tega tako važnega dela naše dežele, ki je bil do danes zapostavljen in zanemarjen. Treba se je postaviti proti enostranskim ukrepom, ki bi ne upoštevali Krasa kot naravne in kulturne celote in proti kakršnemkoli nadaljnjemu javnemu razlaščenju kraške zemlje; ob vsem tem pa se je treba nujno zavzeti za priznanje enakopravnosti slovenskega jezika.

Tako na sestanku na Colu kot v Bazovici in v Mavhinjah so številni prisotni sodelovali v diskusiji, na kateri so prišli do izraza konkretni problemi v zvezi z omejitvami že obstoječih zakonov.

Prisotni so tudi z zaskrbljenostjo ugotovili, da tudi občine izgubljajo svojo moč, vedno bolj se morajo podrežati deželnim zakonom, ob vsem pa se poraja vprašanje, zakaj do sedaj skoraj ni bilo zaslediti konkretnih protestnih reakcij nekaterih slovenskih upraviteljev v izvoljenih organih.

Tudi v Bazovici je bila izražena marsikatera pikra ugotovitev o omalovaževalnem odnosu oblasti do prebivalcev vzhodnega Krasa in še posebno do kmetov, dovolj je vzeti primer zadružnega pašnika,

ki bi moral postati realnost že leta 1982. Prisotni pa so analizirali dokument, ki so ga podpisali ob prodaji zemljišč za sinhron nekateri ugledni slovenski predstavniki, upravitelji Centra za znanstvene raziskave na Padričah ter krajevni upravitelji, med katerimi tudi predsednik deželne vlade Biasutti in tržaški župan Ricchetti; v skupnem dokumentu je cela vrsta obljub in obveznosti v prid prebivalcem vzhodnega Krasa, na žalost pa je do sedaj vse ostalo le na papirju. Vsi udeleženci okrogle mize so bili mnenja, da terja nespoštovanje podpisanih dogovorov in terminov s strani oblasti takojšnjo in večjo odločnost, predvsem tistih slovenskih predstavnikov, ki so ta dokument podpisali. Prisotni so nato pregledali nov osnutek o zakonu za Kraški park in z zaskrbljenostjo ugotovili, da je tudi slednji zelo omejevalen in v nekaterih točkah celo slabši od prejšnjih osnutkov, saj predvideva celo nove cestne povezave.

V Mavhinjah so udeleženci v posegih v razpravo poudarili, da že sedanje omejitve ovirajo kmetijsko delo in tradicionalne dejavnosti ter pogojujejo lastninske pravice. Obstaja pa še resna nevarnost, da se davki zaostrijo z novimi finančnimi zakoni. Vsakršna, tudi najmanjša gradnja je zamrznjena, tako tudi manjši posegi, kar predstavlja oviro usklajenemu razvoju celotnega področja.

Ob koncu vsake teh okroglih miz pa je bila predstavljena akcija pobiranja podpisov in resolucija, ki so jo prisotni lahko dopolnili. Njeno dokončno obliko pa bodo predstavniki Ssk predstavili širši javnosti ob zaključku serije okroglih miz, ki jih nameravajo prirediti še na goriškem Krasu. V začetku decembra bo na vrsti zadnja okrogla miza, na katero bodo vabljeni tudi predstavniki celotne slovenske narodne skupnosti.

France Bevk HUDA URA

II.

Vonj po sadnem drevju in po cveticah. Slepec je postal, napel mrtve oči skozi naočnike. Kakor da je nenadoma spregledal in vidi med tenjami dreves nizko okno. Na njem cvetoče nageljne, gorečke in roženkravt. Okno mu je bilo dobro znano. Tudi cvetice. A po vojski je le enkrat prebil noč pod njim. Neko noč, ko mu je bilo najtežje verjeti v svojo slepoto. Odšel je s povešeno glavo. Dvakrat se je tatinsko priplazil in ukradel gorečke, četudi jih je potem zavrgel. Nekatero temno noč je na trebuhu preležal v travi ob plotu. S stisnjenimi zobmi je poslušal, kako nekdo drugi šepeta pod dekletovim oknom. Na uho mu je prihajal Zalkin smeh.

Spomin na to ga je tako zbolel in razjaril, da je krčevito stisnil palico. Zašumelo mu je v glavi. Tedaj je priteknel nekdo od Frenconove hiše, slišal je pridušeno kletev. Preden se je mogel zavedeti, kaj to pomeni, ga je zadel sunek v prsi.

Mohor je zastokal, stežka se je vzdržal na nogah. V pričakovanju novega udarca je dvignil palico, kri mu je udarila v obraz. Neznanec je bil po vsem videzu presenečen. Slišati je bilo le njegovo zateglo sapo. Slepca so bridko zalili občutki ljubosum-

ja in onemoglega srda, ki so ga preplavljali že v nočeh, ko je pogoledal v travi za hišo. Preklete! Zagnal je palico od sebe, ujel neznanca v roke in ga vrgel v travo.

»Mohor,« je zaječalo izpod njega, »kdo pa je vedel, da si ti?«

Mohor je bil močan, nasprotnika je tiščal ko s kleščami, v prsih mu je hroplo. Saj ni vedel, koga ima pod seboj, bilo mu je tudi vseeno. Ko je zaslišal glas, se mu je vračala zavest. Občutek, da se je prenačil, mu je vzel vse moči. Roke so popustile, dvignil se je.

»Saj bi me bil kmalu ugonobil,« je oni sopesel.

Bil je Tine. Mohor ga je takoj spoznal. Spoznal bi ga bil tudi po šepetu. Ko je on šel v vojsko, je bil še otrok. Neznatno telo, droben obraz, ostre lične kosti in strastne oči. Tak je tudi zdaj. V mislih mu je dodal le nekaj moških potez in brčice. Bil je nagel, bolesto občutljiv fant, ni rad katere pozabil. Mohor je pričakoval, da se bosta zopet spoprijela. Obračal je glavo, ko da išče palico.

Tine se je oddihoval. Četudi so se mu nejevoljno bliskale oči, ni mislil na boj. Saj bi se bilo sramotno pretepati s slep-

cem. Poleg tega ga je bil on prvi napadel. Pobrskal je v travi, našel palico in jo podal Mohorju.

Ta je bil tako brez moči, sam nad seboj prepađen, da se je ves tresel. Vse bridkosti poslednjih let hkrati so ga napolnile do vrha. Bil je ko otrok, ki so ga užalili.

»Čemu lazite za Zalko?« mu je težko prehajalo v besede. »Čemu je ne pustite v miru?« je zacepetal z nogami, ko da mu jemlje sapo. »Zakaj ji mešate glavo?«

Tine je zavzet strmел v slepca. Besede so bile izgovorjene s takim glasom, da so ga pretresle. Da, saj mu je bilo znano, da je bila Zalka nekoč Mohorjeva ... Obšlo ga je sočutje.

»Mohor,« je hotel nekaj reči. »Mohor...« »Nič,« ga je slepec rezko prekinil. »Nič!«

Utihnila sta.

Kakor ga je bil glas predramil iz srda, ga je predramil tudi iz bridkosti. Trško se je zavedel. Nikoli ni komu kazal svoje duše, a tu ga je bilo premagalo. Nič! Niti besede več o tem! Fantovski ponos mu je bil ranjen. Grlo se mu je do vrha napolnilo z nečim grenkim. Tine se morda čudi, da še misli na deklé. Nič.

Da bi hodil dalje, je bilo brez pomena. Biti mora že pozno. Obrnil se je in odšel proti domu. Tine je šel za njim. Molčala sta, le noge so jima razbijale po kamenju. Pod klancem se je znova oglasila

Banca Agricola Kmečka banka Gorica

zdaj tudi v KRMINU

Drevored Friuli 38
tel. (0481) 630042

Prijazna, hitra in učinkovita postrežba

Skavti na tržaškem

V Katrni jami nad nabrežinsko železniško postajo se je pred dnevi zbralo kakih 60 starejših članov tržaškega dela slovenske skavtske organizacije. V »klan«, to je v skupnost najstarejših pripadnikov skavtske organizacije, so sprejeli 15 novink in novincev, ki so se dve leti pripravljali na ta korak. Prisotne je najprej pozdravila načelnica Ana Batagelj - Slobec. Duhovni vodja Tone Bedenčič je nato daroval mašo. Po maši so v sugestivnem okolju kraške jame, ki so ga osvetljevale svečke in plameni tabornega ognja, novinci prebrali in podpisali smernice, po katerih nameravajo delovati. Načelnik Teo Kralj je spregovoril o vlogi voditelja pri skavtih in s tem uvedel obred investiture, to je imenovanja voditeljev. S tem so bili tudi uradno umeščeni tisti člani organizacije, ki se neposredno ukvarjajo z vzgojnim delom.

Varnost v Evropi

V Parizu se je končala Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi. Prisotni so bili predstavniki vseh evropskih držav in Kanade ter Združenih držav Amerike. Tokrat je bil kot opazovalec prisoten tudi zunanji minister Albanije, ki se, kot znano, ni bila udeležila konference v Helsinkih leta 1975. Zasedanje v Parizu pomeni resnično zgodovinsko prelomnico za Evropo, ki dejansko postaja »skupen dom«. Uresničuje se torej ideja ene same Evrope od Atlantika do Uralov. Jasno je, da takšnega procesa ne bi bilo, če ne bi bilo zgodovinskega leta 1989, ko se je odstranil berlinski zid, ko se je začel proces demokratizacije vzhodnoevropskih držav in je Gorbačov v Sovjetski zvezi uveljavil svojo »perestrojko«. Tik pred začetkom pariške konference je Gorbačov opravil obisk v Rimu, kjer se je sestal tudi s papežem

POLITIKA ALI KULTURA?

■ nadaljevanje iz 1. strani

Ta in podobna vprašanja so prišla na dan med drugim na nedavnem občnem zboru ene izmed dveh krovnih organizacij. Zdi se, da se je v tem pogledu prav tu pokazala določena zmeda, ko gre predvsem za meje med politiko in kulturo v najširšem pomenu besede. Ne gre za to, da bi si, recimo, politika osvojila kulturo, da o obratnem niti ne govorimo. Prav je, da ima vsak svojo vlogo. Politika naj spoštuje avtonomijo ustanov in organizacij, ki imajo za namen kulturno, socialno, šport-

KMEČKA IN OBRтна HRANILNICA IN POSOJILNICA V NABREŽINI

sporoča svojim cenjenim klientom in javnosti, da že posluje v obnovljenih prostorih na glavnem trgu v Nabrežini.

Domači zadružni denarni zavod nudi vse bančne usluge

**NEPREKINJENA BLAGAJNA
KARTICE BANCOMAT**

no dejavnost. Iskanje monopolov je tako ali drugače le škodljivo in vodi lahko v močne krize. Kulturna in socialna dejavnost pa lahko le dopolnjuje delo posebej manjšinske politične stranke.

Le pravi dialog in medsebojno spoštovanje moreta odstraniti morebitne obstoječe zapreke pri skupnih naporih za dejansko akcijsko enotnost še posebej znotraj tabora, ki priznava vsestranski samostojni nastop in politični pluralizem (in to ne šele od danes ...).

a. b.

voda. Pela je pomirljivo, enakomerno, kot bi se pretakale sekunde. V grmovju se je oglasil slavec. Dišalo je po poletni noči.

Tine se je nasmehnil neki misli. Že se je zresnil in tiho zaškrtal z zobmi. Srečanje z Mohorjem ga ni prida vznemirjalo. Kadar je pomislil na nekaj drugega, so se same od sebe stiskale pesti.

»Ali nisi nekoga srečal na klanču?«

»Koga? se je Mohor prebudil iz misli.

»Vprašam,« je vrgel Tine razdraženo.

»Nekoga, ki hodi pod Zalkino okno.«

Mohor je obstal in strmé obračal obraz proti fantu.

»Sedi,« je dejal ta, se naslonil na zid in si zvijal cigareto. Delal se je mirnega, a so se mu tresle roke.

Mohor je poslušal. Vzel je cigareto in si jo dal prižgati. Puhaje dim skozi nosnice sta buljila nekam v noč in molčala.

»Jaz ti prekleto malo mešam glavo, kot kaže,« je spregovoril Tine zamolklo. »Nisem vedel, da je taka vlačuga.«

Mohor se je zdrznil. Črni naočniki so se mu upirali v temo. Kaj govori? Zatiral je nejevoljo, četudi mu je od nje gomazelo po životu.

»Tako praviš, a sam hodiš k nji.«

»Hodim,« je Tine zaškrtal. »Pa nji ne zadostuje le eden. Ne vem, za vruga, čemu se skrivata? Nocoj bi ga bil dobil, če bi ga bil zamenjal s teboj. Teči je moral čez

vrt. Fej! S prstom bi lahko pokazal nanj; le v obraz ga moram prej videti ... potem naj se me ogiblje še njegova senca ...«

Izpljunil je srdito. Molk. Voda in slavec sta pela.

Slepec je zmečkal cigareto in jo vrgel na tla.

»Da bi videl le toliko, kolikor sveti kresnica,« je stisnil zobe.

Pri koritu sta se fanta poslovlila. Tine je pretrgano zavriskal. Mohor je zajel sape, da bi odgovoril, a mu je glas ostal v grlu. Odkar je bil slep, ga nihče ni slišal ukati. Odzibal se je v noč. Noge so mu bile ko pijane, palica mu je čimdalje srditeje tolkla po kamenju.

2.

Bilo je že pozno, a Slivar še ni legel k počitku. Sedé na vogalu mize je vlekel dim iz pipe. Gledal je nekam predse, iz misli se je medlo nasmihal. Sredi mize se je kadila brlevka. Iz skoposti bi jo bil upihnil, a se je bal, da pojde sin naravnost na seno, če bo videl temo v izbi. Ni se še vrnil z vasovanja. Čakal ga je, moral je govoriti z njim.

Okrenil je glavo in prisluhnil skozi okno. Po širokem obrazu, ki so ga obkrožali rdečkasti lasje, so se mu pasle sence. Izraz železne volje, celó neke krutosti, ki mu je bil zarezan okoli ust, se mu je poglobil.

Prihaja? Ne. Nejevoljen je stresnil z glavo. Nato se mu je iz neke misli rodil nasmeš, mu raztegnil usta in razširil rdečkasto, na kratko pristrizeno brado.

Vrata v kamro so bila odprta na stežaj. Iz nje je prihajalo težko dihanje, ki je enakomerno žagalo tihoto. Tam je ležala bolna Slivarica. Bila je že vsa izsušena, blede ko smrt, roke so ji nemirne iskale po odeji. Ni bila rada sama. Četudi je molčala, da je le čutila kogu v bližini!

»Peter, kaj delaš?« se je oglasila.

Menda je mislila, da je mož zaspal. Ali da je natihem odšel, ne da bi ga bila slišala. V širokem pramenu medle luči, ki je padal v kamro, ni bilo njegove sence.

Slivar se je nejevoljno zganil, nasmeš mu je izginil z obraza. Žena je dolgo ležala. Nedorasla hči je morala opravljati vsa gospodinjstva dela. Ni znala, prešibka je bila; pri hiši je ležalo vse narobe.

Ne, do žene nikoli ni čutil globokega nagnjenja. A tudi ne mrznje. Pol življenja sta molče hodila po delu, ki sta si ga bila strogo razdelila. Cenil jo je po doti, ki jo je bila prinesla k hiši, in po bremenih, ki jih je mogla dvigniti. V začetku boleznij je bil sočuten do nje. Ko je trajalo le predolgo, ga je delalo nejevoljnega. Poslednje čase je kazal večjo skrb do bolnega živinčeta kot do nje. Da bi vsaj tiho ležala!